

พระพิมพ์ดินเผาภาพพระพุทธเจ้า
ชนาบข้างด้วยรูปบุคคล

จากเจดีย์หมายเลข ๓ เมืองโบราณอู่ทอง

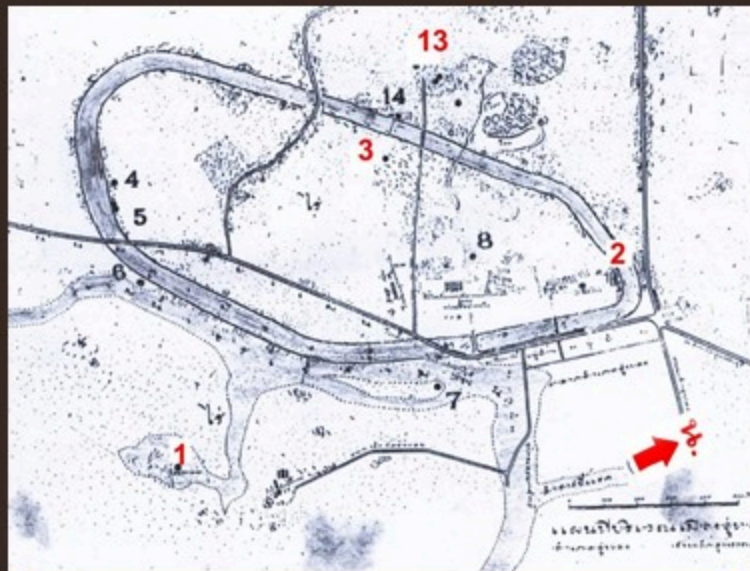
จัดแสดง ณ ห้องอู่ทองศรีทวารวดี
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง

ภาพถ่ายเก่าเจดีย์หมายเลข ๓

เจดีย์หมายเลข ๓ ในปัจจุบัน

แผนผังที่ตั้งโบราณสถานเมืองโบราณอุทอง

พระพิมพ์ดินเผาพบจากการขุดแต่งเจดีย์หมายเลข ๓ ซึ่งตั้งอยู่ภายในคูเมืองโบราณอุทองทางด้านทิศตะวันตกในพื้นที่ ต.อุทอง อ.อุทอง จ.สุพรรณบุรี

พระพุทธเจ้าแสดงวितรรคมุทรา
๒ พระหัตถ์(ปางแสดงธรรม) ๓
องค์

สมัยทวารวดี

ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๕
(๑,๑๐๐-๑,๓๐๐ ปีมาแล้ว)

พระพุทธเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิ
บนฐานสูงแสดงวิตรรคมุทรา ๒
พระหัตถ์(ปางแสดงธรรม)

รูปบุคคลยืนตรีภังค์

รูปบุคคลยืนตรีภังค์

สถูป

สถูป

ธรรมจักรหันด้านซ้ายออกมาด้านหน้า

รูปแบบศิลปกรรมมีความคล้ายคลึงกับพระพิมพ์ดิน
ดิบที่พบบริเวณภาคใต้ของไทยเป็นอย่างมาก
แตกต่างเพียงการประทับนั่งและการแสดงพระหัตถ์

พระพิมพ์ดินดิบภาพพระพุทธเจ้าชนาบข้างด้วย
รูปบุคคล สมัยศรีวิชัย ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓-
๑๕ (๑,๑๐๐-๑,๓๐๐ ปีมาแล้ว)
พบที่ถ้ำเขาอกทะลุ จังหวัดพัทลุง

พระพุทธเจ้า ๓ องค์เรียงกัน

รูปบุคคลยืนตรีภังค์

ธรรมจักรหันด้านหันออก
มาด้านหน้าและสถูป

พระพิมพ์รูปแบบคล้ายกันพบที่เมืองโบราณอู่ทอง

พระพิมพ์ภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งห้อยพระบาท
ชนาบข้างด้วยรูปบุคคล ด้านหลังมีรอยขีดขีดอาจ
เป็นภาพหรือจารึก

พระพิมพ์ภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่ง
ห้อยพระบาทชนาบข้างด้วยรูปบุคคล
รูปแบบเดียวกับพระพิมพ์ดินดิบที่พบ
ทางภาคใต้ของประเทศไทย

อาจแปลความได้ ๒ แบบคือ

๑. หมายถึงเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง "สังฆกรรมปุณทริกสูตร" แก่พระโพธิสัตว์ทั้งหลายบนเขาติชฌกภูหรือยอดเขาแห่ง ไกลกรุงราชคฤห์ ตามคัมภีร์สังฆกรรมปุณทริกสูตรของพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน องค์ประกอบของพระพิมพ์รูปแบบนี้อาจนำไปเทียบได้กับภาพสลักตอนพระพุทธเจ้าทรงแสดงสังฆกรรมปุณทริกสูตรแก่พระโพธิสัตว์บนเขาติชฌกภูบนผนังถ้ำการ์ลี ในประเทศอินเดียซึ่งสร้างขึ้นเนื่องในพุทธศาสนาฝ่ายมหายานได้โดยตัดรายละเอียดบางส่วนออกไป เพื่อให้เหมาะสมกับพระพิมพ์ซึ่งมีพื้นที่ขนาดเล็ก

สถูป

พระโพธิสัตว์

ธรรมจักร

ภาพสลักบนผนังถ้ำการ์ลี ศิลปะอินเดียแบบหลังคุปตะ

ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๓

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง

๒. หมายถึงพุทธประวัติตอนแสดงมหาปาฏิหาริย์ที่เมืองสาวัตถี ตามคัมภีร์ภาษาบาลี ของพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท องค์ประกอบของพระพิมพ์ อาจนำไปเทียบได้กับพระพิมพ์ตอนมหาปาฏิหาริย์แบบที่พบมากในจังหวัดนครปฐม เพียงแต่มีขนาดเล็กกว่าจึงตัดรายละเอียดบางส่วนออกไป

พุทธนิรมิตในอิริยาบถต่างๆ

บุคคลขนาด ๒ ข้าง คือพระอินทร์ และพระพรหม

แท่นวางเครื่องสักการะหรือสถูป

พระพิมพ์ตอนมหาปาฏิหาริย์ สมัยทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๕ (๑,๑๐๐-๑,๓๐๐ ปีมาแล้ว)

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง

เอกสารอ้างอิง

ธนกฤต ลออสุวรรณ. “การศึกษาคติความเชื่อของชุมชนโบราณสมัยทวารวดีในลุ่มแม่น้ำแม่กลองและทำ
จันทน์: กรณีศึกษาจากพระพิมพ์ดินเผา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๖.

นิติพันธุ์ ศิริทรัพย์. พระพิมพ์ดินเผาสมัยทวารวดีที่นครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๔.

สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, ม.ล. “การศึกษาพระพิมพ์ภาคใต้ของประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๘.

ที่มาภาพประกอบ

ภาพสลักบนผนังถ้ำการ์ลี จาก <https://www.photodharma.net/India/Karle-Caves/Karle-Caves.htm>